

РЕШЕНИЕ

№ 20969

гр. София, 18.06.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, второ отделение 27 състав, в
публично заседание на 20.05.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Димитър Петров

при участието на секретаря Цветанка Митакева, като разгледа дело номер **280** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 256 от Административно-процесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по оспорване на С. П. О., Ц. П. О., К. В. Р.-Б., П. Б. П., Д. Д. П., всички чрез адв. Т. М., срещу бездействие на Национален институт за недвижимо културно наследство, да извърши фактически действия по изготвяне на заключителна оценка по реда на чл.69, ал.1, вр. чл.61 от Закон за културното наследство (ЗКН), във връзка с подадено заявление вх.№ 9400-10759/13.08.2024г.

Оспорващите поддържат, че са подали заявление вх.№ 9400-10759/13.08.2024г., с искане за отписване от списъците на недвижимо културно наследство, като бъде отнет статута на единичен архитектурно-строителен паметник на културата на собствения им недвижим имот, в това число и са подали поисканите уточнения с молбата от 25.09.2024г. Въпреки, че са представени всички необходими документи, органът не е изпълнил задължението си произтичащо от чл.26 от Наредба № 3 от 10.07.2019 г. за реда за идентифициране, деклариране, предоставяне на статут и за определяне на категорията на недвижимите културни ценности, за достъпа и подлежащите на вписване обстоятелства в Националния публичен регистър на недвижимите културни ценности – Наредбата, да изготви заключителна оценка. Поддържа, че е налице неоснователно бездействие на органа, като прави искане да бъде осъден по реда на чл.256 АПК да извърши дължимото действие.

Ответникът по оспорването – Национален институт за недвижимо културно наследство, представляван от директор, оспорва жалбата с писмено становище. Поддържа, че заключителната

оценка, не е индивидуален административен акт и за нейното изготвяне не са установени законови срокове.

Софийска градска прокуратура не взема становище.

Съдът, след като прецени събраните по делото доказателства и обсъди доводите на страните, с оглед разпоредбата на чл. 235, ал. 2 от ГПК, приема за установено следното:

Фактическата обстановка не е спорна.

Представени са: нотариален акт за покупко-продажба на ид.ч. от недвижим имот от 13.03.2023г. на нотариус С. М., по силата на който жалбоподателят П. Б. П. е купил ид.ч. от имота, както и нотариален акт за собственост на идеални части от недвижим имот на основание давностно владение от 22.12.2020г. на нотариус В. М., по силата на който жалбоподателите С. П. О., Ц. П. О. и К. В. Р.-Б., са признати за собственици на идеални части върху: ПИ с идентификатор 68134.408.52 по КККР одобрени със Заповед № РД-18-45/09.07.2010г. на Изп. директор на АГКК, с адрес: [населено място], [улица], заедно с построената в него сграда – самостоятелен обект с идентификатор 68134.408.52.1, състоящо се от 3 етажа.

Не е спорно, че сградата е декларирана с писмо № 2070 от 15.06.1983г. на НИПК като: „Жилищно – търговска сграда (3-етажна, строена около 1912г., [улица], кв.130, пл.№ 537 в [населено място]“ като единична архитектурно-строителен паметник на културата, като не е определена категория. Имотът попада в обхвата на територия с културно-историческо наследство, със статут на групов недвижим културна ценност – „Зона „П. – О. мост“ /Ж-6/, III част, в [населено място], декларирана с писмо № 4469 от 22.08.1986г.

Процесното административно производство е образувано по молба на жалбоподателите до Национален институт за недвижимо културно наследство (НИНКН) с вх.№ 9400-10759/13.08.2024г., с която жалбоподателите – собственици на имота, са заявили, че при започване на процедура за осъществяване на инвестиционни намерения за имота – сградата, установили, че за нея има издадена информационна карта за паметник на културата. Заявили са, че те не са декларирали имота като паметник на културата, нито им е съобщавано по надлежния ред за такава процедура. Сградата и дворното място са с унищожена автентичност и без културно-историческа стойност, поради което считат, че имотът не представлява паметник на културата и е коренно променен. В тази връзка правят искане сградата – самостоятелен обект с идентификатор 68134.408.52.1, да бъде отписана и заличена от списъците на недвижимо културно наследство, както и да се отнеме статута на обекта като недвижима културна ценност, в законоустановения срок, посочен в чл.84, ал.7 от ЗКН.

В отговор, с писмо изх.№ 9400-10759/02.09.2024г., директорът на НИНКН разяснява процедурата по реконструкция на недвижима културна ценност и задълженията на собствениците да полагат необходимите грижи за опазване на тези обекти, съхранение и поддържане в добро състояние при спазване разпоредбите на ЗКН. Заявил е, че процедурите по представяне на статут, съответно прекратяването на временните режими за опазване на декларирани обекти и актуализирането на статута на недвижимите културни ценности, не представляват административна услуга, а те преминават през различни стадии и съставляват поредица от проучвания, действия и оценки, предвидени в ЗКН и цитираната по-горе Наредба № 3 от 10.07.2019 г. Конкретно, искане за отнемане на статут, е посочено, че може да внесе всяко физическо и юридическо лице, като искането следва да е мотивирано.

С молба-уточнение вх.№ 9400-10759 (2)/25.09.2024г., заявителите са посочили, че подадената от тях първоначална молба вх.№ 9400-10759/13.08.2024г., съдържа всички реквизити посочени в Приложение I към Наредбата и са изложили мотиви за липсата на научната и културна стойност и обществена значимост на обекта, с оглед на което считат, че същият следва да бъде отписан от

списъците на недвижимо културно наследство, като бъде отнет статута му на единичен архитектурно-строителен паметник на културата. Заявяват искане, сезираният орган да се произнесе в законоустановения срок посочен в чл.84, ал.7 от ЗКН, считано от датата на подаване на първоначалното заявление – 13.08.2024г.

След тази молба, по делото няма данни да са извършвани други действия по административната преписка.

Приети са като писмени доказателства и предходно заявление от 17.09.2020г. подадено от С. П. О., за назначаване на комисия за определяне състоянието на къщата и промяна на статута ѝ, както и за проведена процедура по чл.72-74 от ЗКН и издадени указания за аварийно-временно укрепване на основание чл.72, ла.3 ЗКН с № 08-00-968/22.01.2024г.

Други доказателства по делото, не са ангажирани.

Не е спорно, че жалбоподателите са собственици на имот деклариран като недвижима културна ценност, поради което попада в приложното поле на Закон за културното наследство (ЗКН). Съгласно чл.69, ал.1 ЗКН, прекратяването на временните режими за опазване на деклариран обекти и актуализирането на статута на недвижимите културни ценности се извършват по реда за деклариране и предоставяне на статут, а ал.2 предвижда редът за идентифициране, деклариране и предоставяне на статут на недвижимите културни ценности се определя с наредбата по чл. 50, ал. 2.

В приложимата Наредба № 3 от 10.07.2019 г. за реда за идентифициране, деклариране, предоставяне на статут и за определяне на категорията на недвижимите културни ценности, за достъпа и подлежащите на вписване обстоятелства в Националния публичен регистър на недвижимите културни ценности, издадена от министъра на културата, обн., ДВ, бр. 57 от 19.07.2019 г., е уредена процедурата за деклариране и предоставяне на статут – респ. за актуализиране на статута. Съгласно чл.24, ал.1 от Наредбата, предоставянето на статут на НКЦ се предхожда от заключителна оценка. Заключителната оценка се изготвя от НИНКН самостоятелно или във взаимодействие със специализирани институции и компетентни лица в изпълнение на териториалните програми по чл. 3, ал. 1, т. 1 по искане на лицата по чл. 3, ал. 1, т. 2 и по инициатива на НИНКН по чл. 3, ал. 1, т. 3 (ал.2), а физически и юридически лица могат подават заявление по образец съгласно приложение № 1 за изготвяне на заключителна оценка за предоставянето или актуализирането на статут на НКЦ и отнемането на статут на археологическа НКЦ – ал.3.

В конкретния случай, със заявлението с вх.№ 9400-10759/13.08.2024г. и с уточнителната молба вх. № 9400-10759 (2)/25.09.2024г., жалбоподателите са заявили ясна воля до директора на НИНКН, да се изготви заключителна оценка по реда на Наредба № 3 от 10.07.2019 г. за актуализиране статута на НКЦ за техния имот, евентуално отнемане статута на НКЦ. Компетентен административен орган за изготвяне на заключителната оценка е именно НИНКН. След като компетентният орган е сезиран от правоимащи лица, същият следва да изпълни правомощията си да разгледа заявлението и да се произнесе по него. Първата преценка, която органът дължи е за допустимост и редовност на заявлението, като на основание чл.27, ал.2 АПК на първо място преценява допустимостта на искането, а на следващо място и формата и изискванията за редовност съгласно чл.30 АПК. Изрично разпоредбата на чл.30, ал.2 АПК предвижда задължение за сезирания орган, ако установи, че искането не удовлетворява изисквания на закона, да уведоми заявителя да отстрани недостатъците в тридневен срок от съобщението за това с указание, че неотстраняването им ще предизвика прекратяване на производството. В тази връзка, ако директорът на НИНКН счита, че сезиращото го заявление с вх.№ 9400-10759/13.08.2024г. и уточнението вх.№ 9400-10759 (2)/25.09.2024г., не са направени в изискуемата от Наредбата форма

или не отговарят на изискванията за мотивираност (каквото становище е изложено в писмените бележки по делото), на основание чл.30, ла.2 АПК е длъжен да даде указания до заявителите за отстраняване на тези нередовности.

Ако сезираният орган приема, че заявлението е допустимо, направено е в предвидената форма и отговаря на изискванията за редовност, той е длъжен да пристъпи към изпълнение на правомощията си по глава Втора, раздел IV от Наредбата – чл.24-28. Изрично е предвидено в чл.24, ал.1 от Наредбата, че предоставянето на статут, респ. актуализирането на статута, се предхожда от заключителна оценка. За изготвяне на заключителната оценка се събират и обработват подробни данни за недвижимите обекти и тяхната среда чрез оглед и проучване на място, както и изследване на архивни материали, текстова, графична, визуална и друга документация, и се извършват научноизследователски проучвания и анализи съобразно научната и културната област, към която се отнасят проучванията НКЦ – чл.25, ал.1. Собствениците, концесионерите и ползвателите на обектите, за които е започнала процедура за изготвяне на заключителна оценка, осигуряват достъп до тях с цел изучаване и събиране на данните по ал. 1, като заключителната оценка за всички обекти се попълва във фиш по образец, утвърден по реда на чл. 28 – ал.2 и 3. Изрично е посочено в чл.26 от Наредбата, че заключителната оценка се изготвя въз основа на резултатите от научноизследователските проучвания и анализи по чл. 25 и система от критерии за установяване на културната и научната стойност и обществената значимост, автентичност, степен на съхраненост и взаимодействие със средата и обществото на изследваните обекти. Едва след изготвяне на заключителната оценка, директорът на НИНКН изготвя предложение до министъра на културата във вариантите посочени в чл.27, ал.1, т.1-7 от Наредбата, в това число за актуализиране на статута на НКЦ и/или режима му на опазване, или отказ за актуализиране.

Видно е от цитираната нормативна уредба, че когато е сезиран със заявление от физически лица за актуализиране на статут на НКЦ, НИНКН е длъжен да проведе специалната предварителна процедура по извършване на научноизследователските проучвания и анализи съгласно чл.25 от Наредба № 3 от 10.07.2019 г. и да изготви заключителна оценка по критериите на чл.26 от Наредбата. Въз основа на заключителната оценка, директорът на НИНКН е длъжен да осъществи някое от правомощията си по чл.27, ал.1 от Наредбата, като изготви предложение до министъра на културата, от който момент и административното производство преминава в следваща фаза.

В настоящия случай, директорът на НИНКН е сезиран със заявление от правоимащи лица с искане да бъде актуализиран статутът на НКЦ, на притежавания от тях имот. Административният орган обаче, не е изпълнил нито задълженията си да извърши проверка за допустимост и формална редовност на искането, нито по същество да пристъпи към изготвяне на заключителна оценка въз основа на научноизследователските проучвания и анализи и изготвяне на предложение до министъра на културата въз основа на оценката. Неизпълнението на тези задължения представлява незаконосъобразно бездействие по смисъла на чл. 256 АПК, като в този смисъл е и практика на ВАС - Решение № 13262 от 26.10.2020 г. на ВАС по адм. д. № 321/2020 г., III о.

По тези съображения съдът приема, че оспорването в настоящото производство е основателно. На основание чл.256, ал.3 АПК, с решението си съдът следва да осъди административния орган да извърши действието, като определя срок за това. В тази връзка, директорът на НИНКН следва да бъде осъден да изпълни задълженията си произтичащи от разпоредбите на чл.24-чл.27 от Наредба № 3 от 10.07.2019 г., като разгледа постъпилото заявление с вх.№ 9400-10759/13.08.2024г., уточнено с вх.№ 9400-10759 (2)/25.09.2024г. и предприеме действията по изготвяне на предложение до министъра на културата за издаване на административен акт, приключващ образуваното пред него административно производство.

Съдът като съобрази комплексността на процедурата по изготвяне на окончателна оценка, както и съдебната практика по този въпрос (Решение № 13262 от 26.10.2020 г. на ВАС по адм. д. № 321/2020 г., III о), намира че следва да бъде определен 6-месечен срок за изпълнение на задължението на административния орган.

При този изход на спора, жалбоподателите на основание чл.143, ал.1 АПК имат право на строените разноски в размер на общо 1850 лева, от които 50 лв. – платена държавна такса и 1800 лв. – платено адвокатско възнаграждение съгласно приложената фактура от 24.04.2025г. От приложените документи е видно, че разноските са платени от С. П. О., поради което и следва да бъдат присъдени в нейна полза.

Воден от горното, Административен съд – София-град, 27 състав

РЕШИ:

ОСЪЖДА директора на Национален институт за недвижимо културно наследство, на основание чл.256 АПК по оспорване на С. П. О., Ц. П. О., К. В. Р.-Б., П. Б. П. и Д. Д. П., да изпълни задълженията си произтичащи от разпоредбите на чл.24-чл.27 от Наредба № 3 от 10.07.2019 г., като разгледа постъпилото заявление с вх.№ 9400-10759/13.08.2024г., уточнено с вх.№ 9400-10759 (2)/25.09.2024г. и предприеме действията по изготвяне на предложение до министъра на културата за издаване на административен акт, приключващ образуваното пред него административно производство, в шестмесечен срок от влизане в сила на настоящото съдебно решение.

ОСЪЖДА Национален институт за недвижимо културно наследство, да заплати на С. П. О. с ЕГН [ЕГН], на основание чл.143, ал.1 АПК, сумата от 1850 лева – разноски по делото.

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: